

Trong 2 ngày 6 - 7/4/2010, các Thứ trưởng Tài chính và Phó Thống đốc Ngân hàng Trung ương các nước ASEAN+3 (AFDM+3) đã nhóm họp tại Nhà Trang dưới sự đồng chủ trì của Thứ trưởng Tài chính Việt Nam Trần Xuân Hà và Thứ trưởng Trung Quốc Li Yong.

Kết thúc năm Chủ tịch ASEAN của Việt Nam

Nâng cao vai trò, vị thế của Ngân hàng Nhà nước trong tiến trình hợp tác tài chính - tiền tệ ASEAN và ASEAN + 3

ThS. Thịnh Thị Hồng *

Năm 2010 đi qua ghi nhận những dấu ấn đậm nét của Việt Nam trên cương vị Chủ tịch ASEAN. Những sáng kiến hợp tác được đưa ra trên cả 3 trụ cột an ninh - chính trị, kinh tế và văn hóa - xã hội đã góp phần thúc đẩy và đưa hội nhập kinh tế khu vực đi vào chiều sâu nhằm mục tiêu xây dựng Cộng đồng ASEAN vào năm 2015. Với vai trò là một trong những cơ quan đầu mối của Việt

Nam trong tiến trình hội nhập tài chính tiền tệ khu vực, trong năm qua, Ngân hàng Nhà nước (NHNN) đã có nhiều nỗ lực và sáng kiến thúc đẩy hợp tác tài chính tiền tệ nội khối theo Lộ trình Hội nhập tài chính - tiền tệ ASEAN.

1. Đôi nét về Lộ trình Hội nhập tài chính - tiền tệ ASEAN

Trong xu thế hội nhập kinh tế nói chung của khu vực, hợp tác tài

chính - tiền tệ ASEAN không ngừng phát triển cả về chiều rộng lẫn chiều sâu; đặc biệt, cuộc khủng hoảng tài chính Châu Á 1997 - 1998 đã cho thấy sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các thị trường tài chính, tiền tệ khu vực ngày càng sâu sắc. Trong bối cảnh đó, tháng 7/2003, Lộ trình Hội nhập tài chính - tiền tệ khu vực ASEAN (RIA-Fin) ra đời nhằm

* Vụ trưởng Vụ Hợp tác Quốc tế, NHNN

mục tiêu tự do hóa hoàn toàn các luồng luân chuyển vốn và dịch vụ tài chính trong khu vực vào năm 2020.

Lộ trình gồm 4 nội dung: (i) phát triển thị trường vốn; (ii) tự do hóa dịch vụ tài chính; (iii) tự do hóa tài khoản vốn; và (iv) hợp tác tiền tệ trong khu vực ASEAN. Với sự ra đời của RIA-Fin, hợp tác tài chính - tiền tệ ASEAN đã được thể chế hóa thành những mục tiêu, bước đi và mốc thời gian cụ thể, góp phần thúc đẩy tiến trình hội nhập kinh tế khu vực, hướng tới Cộng đồng Kinh tế ASEAN cùng phát triển.

Trên cơ sở các nội dung của Lộ trình, 3 nhóm công tác về Phát triển thị trường vốn, Tự do hóa tài khoản vốn và Tự do hóa dịch vụ tài chính cùng Nhóm đặc trách về Cơ chế tỷ giá được thành lập. Sau khi Kế hoạch Tổng thể Cộng đồng Kinh tế ASEAN (AEC Blueprint) ra đời vào tháng 10/2003 với mục tiêu xây dựng AEC vào năm 2015, các nhóm công tác và đặc trách có nhiệm vụ đẩy nhanh tiến độ thực hiện các nội dung hợp tác và hài hòa hóa các mục tiêu của RIA-Fin theo AEC Blueprint.

Trong các lĩnh vực Tự do hóa tài khoản vốn và Tự do hóa dịch vụ tài chính, trong năm 2010, Nhóm công tác Tự do hóa Tài khoản vốn đã tiến hành 15 phiên làm việc tập trung đánh giá và xác định các quy định về tự do hóa các luồng vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI), tự do hóa luồng vốn đầu tư gián tiếp và tự do hóa các giao dịch tài khoản vãng lai. Nhóm công tác Tự do hóa dịch vụ tài chính đã hoàn tất 5 vòng đàm phán về tự do hóa dịch vụ tài chính ASEAN trong khuôn khổ Hiệp định khung về Tự do hóa dịch vụ trong ASEAN (AFAS).

Tại Hội nghị Thống đốc Ngân hàng Trung ương (NHTU) ASEAN vào tháng 4/2007 tại Chiang Mai, Thái Lan, các Thống đốc đã thông

Phó thống đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam Nguyễn Văn Bình chủ trì Hội nghị Phó Thống đốc Ngân hàng Trung ương ASEAN (ACDM) lần thứ 18.

qua đề xuất thành lập một Nhóm đặc trách về Mốc mục tiêu hội nhập tài chính tiền tệ nhằm mục đích: (i) giám sát tiến trình hoạt động của ba nhóm công tác về phát triển thị trường vốn, tự do hóa tài khoản vốn, tự do hóa dịch vụ tài chính một cách có hệ thống và chặt chẽ; (ii) phát triển các mốc mục tiêu để thúc đẩy hơn nữa tiến trình hội nhập tài chính, tiền tệ.

2. NHNN trong tiến trình hội nhập tài chính - tiền tệ khu vực

Trong xu hướng hội nhập khu vực, NHNN đã tích cực mở rộng quan hệ hợp tác ngân hàng và tài chính trong khu vực ASEAN, tích cực tham gia các hội nghị cấp cao ASEAN và các Nhóm hợp tác về tài chính tiền tệ nhằm mục tiêu xây dựng một cộng đồng kinh tế ASEAN cùng phát triển, góp phần nâng cao tiếng nói, vị thế của Việt Nam trong tiến trình hội nhập tài chính tiền tệ khu vực nói riêng và hội nhập, liên kết kinh tế khu vực nói chung. Cùng với sự lớn mạnh của Việt Nam trên các diễn đàn quốc tế, vai trò của NHNN cũng không ngừng được nâng cao, thể

hiện qua việc tổ chức thành công khi lần đầu tiên đăng cai các Hội nghị Phó Thống đốc/Thống đốc NHTU ASEAN (ACDM/ACGM) vào năm 2008.

Năm 2010, khi Việt Nam đảm nhận cương vị Chủ tịch ASEAN, NHNN tiếp tục tổ chức Hội nghị ACDM/ACGM. Hội nghị được tổ chức trong bối cảnh kinh tế thế giới và khu vực đang trải qua giai đoạn cuối của khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế. Do vậy, đây là cơ hội tốt để NHTU các nước ASEAN củng cố quan hệ hợp tác nhằm chống lại các cú sốc từ bên ngoài, ngăn ngừa khủng hoảng trong tương lai và nâng cao vị thế trong tiến trình hội nhập tài chính - tiền tệ khu vực. Các hội nghị đã tạo diễn đàn để các nhà lãnh đạo và các chuyên gia về tài chính - ngân hàng trình bày quan điểm và cùng nhau trao đổi về các vấn đề kinh tế chung của khu vực.

Việc tổ chức thành công các hội nghị trên đã góp phần nâng cao tiếng nói của NHNN nói riêng và của Việt Nam nói chung trong cộng đồng tài chính tiền tệ khu vực và quốc tế. Kết thúc Hội nghị ACGM, Thống đốc NHNN cùng Thống đốc

NHTU các nước Thái Lan và Brunei đã đại diện các Thống đốc NHTU ASEAN tham dự Hội nghị Bộ trưởng Tài chính ASEAN lần thứ 14 để chia sẻ quan điểm, nói lên tiếng nói của các NHTU về tiến trình hợp tác tài chính, tiền tệ nói riêng và hội nhập, liên kết khu vực nói chung.

Trong Lộ trình Hội nhập tài chính - tiền tệ ASEAN, NHNN tham gia với tư cách cơ quan đầu mối của Việt Nam trong nội dung Tự do hóa tài khoản vốn và Hợp tác tiền tệ, đồng thời phối hợp với Bộ Tài chính nội dung Tự do hóa dịch vụ tài chính và Phát triển Thị trường vốn.

Năm 2010, trong khuôn khổ các hoạt động của Nhóm công tác về Tự do hóa tài khoản vốn, NHNN với vai trò là cơ quan đầu mối đã chủ trì, tham gia các cuộc họp kiểm điểm, đánh giá chính sách áp dụng đối với tài khoản vốn của mình, tăng cường chia sẻ thông tin, kinh nghiệm trong lĩnh vực quản lý, giám sát tự do hóa tài khoản vốn, qua đó tăng cường sự hiểu biết về cơ chế chính sách tài khoản vốn ASEAN và từ đó tăng cường tính hấp dẫn của chính sách tài khoản vốn trong ASEAN và hỗ trợ cho tiến trình hội nhập kinh tế và tài chính khu vực.

Trong lĩnh vực tự do hóa dịch vụ tài chính, NHNN đã chủ động, tích cực tham gia các phiên đàm phán tự do hóa dịch vụ ngân hàng và đạt được những cam kết hợp lý, cân bằng, phù hợp với chủ trương của Chính phủ, góp phần thúc đẩy hội nhập tài chính ngân hàng trong khu vực ASEAN. Tính tới cuộc họp lần thứ 29 Nhóm Công tác về Tự do hóa Dịch vụ tài chính diễn ra vào tháng 12/2010, các nước ASEAN đã hoàn tất đàm phán song phương về yêu cầu và bản chào của mỗi nước về dịch vụ tài chính trong khuôn khổ Gói cam kết thứ 5 về dịch vụ tài chính nằm trong Hiệp định khung ASEAN về dịch vụ (AFAS).

Ngoài ra, ASEAN hiện đang triển khai việc thiết lập các khu vực mậu dịch tự do (FTA) với các nước Nhật Bản, Hàn Quốc, Trung Quốc, Úc - New Zealand và Ấn Độ thông qua việc xây dựng các hiệp định và thỏa thuận hợp tác kinh tế toàn diện. Trong thời gian qua, NHNN đã tham gia vào các phiên đàm phán FTA với các nước đối tác gồm Úc - New Zealand, EU, Trung Quốc. Tại các phiên đàm phán này, NHNN đã tích cực và chủ động trao đổi với các đối tác cũng như với các nước ASEAN khác để có thể đạt được các cam kết thuộc lĩnh vực tài chính - ngân hàng thuận lợi nhất cho Việt Nam.

Về lĩnh vực hợp tác tiền tệ khu vực, NHNN đã tham gia nghiên cứu, đề xuất các biện pháp nhằm bình ổn thị trường tiền tệ trong khu vực, góp phần thúc đẩy thương mại, đầu tư nội khối.

Trong hội nhập kinh tế ASEAN, NHNN còn phối hợp với Bộ Tài chính tham gia Cơ chế giám sát ASEAN thông qua việc xây dựng các báo cáo, tổng hợp tình hình kinh tế, tài chính, tiền tệ và cung cấp số liệu cho Ban Thư ký ASEAN. Trong bối cảnh khó khăn về kinh tế vĩ mô, thông qua Báo cáo giám sát được các nước thành viên phối hợp xây dựng, NHNN sẽ nắm bắt được diễn biến tình hình tài chính, tiền tệ của các quốc gia trong khu vực, các phản ứng chính sách của các NHTU và thông qua đó có thể trao đổi, xây dựng các chương trình hợp tác, hỗ trợ lẫn nhau giữa các NHTU...

Bên cạnh những kết quả đạt được trong tiến trình hội nhập khu vực ASEAN, NHNN cũng đã để lại dấu ấn trong tiến trình hợp tác tài chính tiền tệ ASEAN + 3, tiêu biểu nhất là đồng chủ trì thành công tiến trình đa phương hóa Sáng kiến Chiềng Mai (CMIM) với Bộ Tài chính Trung Quốc. Rút kinh nghiệm từ cuộc khủng hoảng tài chính Châu Á 1997

- 1998, các nước ASEAN + 3 đã thông qua CMIM vào tháng 5/2000 nhằm tăng cường hợp tác và hỗ trợ trong khu vực để ngăn chặn và/hoặc đối phó với các cuộc khủng hoảng trong tương lai, thông qua các cơ chế hỗ trợ những khó khăn tạm thời về cán cân thanh toán của các nước trong khu vực. Ý tưởng về hỗ trợ tài chính đa phương trong ASEAN+3 đã được đề xuất và bắt đầu nghiên cứu từ năm 2006 trên cơ sở đa phương hóa các thỏa thuận hoán đổi song phương trong khuôn khổ CMIM và được gọi là tiến trình Đa phương hóa CMIM. Thỏa thuận CMIM đã được các nước ký kết vào cuối năm 2009 và chính thức có hiệu lực thi hành từ ngày 24/3/2010.

Trong năm, NHNN đồng chủ trì tiến trình Đa phương hóa CMIM với Bộ Tài chính Trung Quốc, nhiều nội dung quan trọng trong khuôn khổ CMIM đã được hoàn tất như Thỏa thuận Sửa đổi mức cam kết đóng góp vào CMIM và Thỏa thuận Thành lập Cơ quan Giám sát Kinh tế vĩ mô ASEAN + 3 (AMRO). Đồng thời, NHNN đã thể hiện được vai trò điều phối, xử lý các vấn đề phát sinh trong quá trình thảo luận về việc thành lập AMRO. Việc đồng chủ trì thành công tiến trình CMIM đã nhận được sự đánh giá cao của cộng đồng tài chính tiền tệ và dư luận quốc tế, qua đó góp phần nâng cao vị thế, tiếng nói của NHNN nói riêng và Việt Nam nói chung trên trường quốc tế.

Dựa trên những kết quả đạt được trong năm 2010, năm 2011, NHNN sẽ tiếp tục đẩy mạnh các hoạt động hợp tác nói chung và hợp tác tài chính tiền tệ nói riêng trong khuôn khổ ASEAN và ASEAN + 3. NHNN sẽ tích cực chuẩn bị các nội dung về tài chính tiền tệ phục vụ cho các Hội nghị Thượng đỉnh các nước ASEAN trong năm 2011, tham gia các Nhóm công tác trong khuôn khổ hợp tác tài chính tiền tệ ASEAN và ASEAN+3. ■